

Науковий вісник Львівського національного університету
ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького.
Серія: Економічні науки

Scientific Messenger of Lviv National University
of Veterinary Medicine and Biotechnologies.
Series: Economical Sciences

ISSN 2519-2701 print

<https://nvlvet.com.ua/index.php/economy>

doi: 10.32718/nvlvet-e9906

UDC 338.43:636.32.38:636.39(477)

Prospects for the development of sheep and goat breeding in the Carpathian Economic Region of Ukraine

V. Chemerys, V. Maksym, V. Dushka, A. Kryvishyn

Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviv, Lviv, Ukraine

Article info

Received 23.09.2022

Received in revised form

24.10.2022

Accepted 25.10.2022

Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviv, Pekarska Str., 50, Lviv, 79010, Ukraine. Tel.: + 38-067-77-347-47 E-mail: chemerus64@gmail.com

Chemerys, V., Maksym, V., Dushka, V., & Kryvishyn, A. (2022). Prospects for the development of sheep and goat breeding in the Carpathian Economic Region of Ukraine. Scientific Messenger of Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies. Series: Economical Sciences, 24(99), 31–37. doi: 10.32718/nvlvet-e9906

In the conditions of the increase in the cost of feed and energy resources, the development of sheep and goat breeding is becoming more and more relevant in Ukraine to ensure the population's food needs and increase the export potential of animal husbandry in general. The article describes the results of a statistical data study for 2010-2021 regarding the state and main trends in sheep and goat breeding development in the Carpathian Economic Region of Ukraine. An analysis of the dynamics of sheep and goat breeding in farms of all categories in terms of live weight by regions of the region, the number of sold livestock for slaughter, sales volumes, the number of sheep in farms of all categories, the volume of lamb and goat meat production, as well as the volume of wool production was carried out. The specific weight of each oblast of the region in the number of livestock and the volume of sheep and goat breeding was determined. Based on the study of statistical data, the amount of sheep and goat breeding per person in the regions of the Carpathian region of Ukraine, as well as the productivity of animal breeding, was determined. It was established that the population of sheep and goats in Ukraine and the regions of the Carpathian region increased by 11.5% during the studied period. The highest growth dynamics were observed in Lviv and Ivano-Frankivsk regions. Accordingly, the volume of breeding and sales of sheep and goats increased. However, wool production in the Carpathian region decreased by 26% during the studied period. The largest share of the population, the amount of sheep and goats that grew and sold in the region, is concentrated in the farms of the Transcarpathian region - about 66-70%. A relatively high level of the ratio of the volume of cultivation to the number of sheep and goats is observed in the farms of the Lviv and Ivano-Frankivsk regions. According to the study's results, the highest level of marketability was determined in the farms of the Transcarpathian region. Based on the analysis of the indicators of the development of sheep and goat breeding in the regions of the Carpathian region of Ukraine, a set of organizational and economic measures regarding the growth of livestock and the volume of sheep and goat breeding in the farms of the region is proposed and substantiated.

Keywords: animal husbandry economy, sheep breeding, goat breeding, production, implementation, Carpathian region.

Перспективи розвитку вівчарства та козівництва в Карпатському економічному районі України

В. Чемерис, В. Максим, В. Душка, А. Кривішин

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького, м. Львів, Україна

В умовах зростання вартості кормів та енергоресурсів все більшої актуальності в Україні набуває розвиток вівчарства та козівництва для забезпечення продовольчих потреб населення та зростання експортного потенціалу тваринництва загалом. У

статті описані результати дослідження статистичних даних за 2010-2021 рр. щодо стану та основних тенденцій розвитку вівчарства та козівництва в Карпатському економічному районі України. Проведено аналіз динаміки обсягів вирощування овець та кіз у господарствах усіх категорій у живій масі за областями регіону, чисельності реалізованого поголів'я на забій, обсягів реалізації, чисельності овець у господарствах усіх категорій, обсягів виробництва баранини та козлятини, а також обсягів виробництва вовни. Визначено питому вагу кожної з областей регіону в чисельності поголів'я та обсягах вирощування овець та кіз. На основі дослідження статистичних даних визначено обсяги вирощування овець та кіз на одну особу в областях Карпатського регіону України, а також продуктивність вирощування тварин. Встановлено, що поголів'я овець та кіз в Україні та областях Карпатського регіону за досліджуваній період збільшилося на 11,5%. Найвища динаміка росту спостерігалася у Львівській та Івано-Франківській областях. Відповідно зросли обсяги вирощування та реалізації овець та кіз. Однак виробництво вовни у Карпатському регіоні скоротилося на 26% за досліджуваній період. Найбільша частка у поголів'ї, обсягах вирощування та реалізації овець та кіз регіону сконцентрована у господарствах Закарпатської області – близько 66-70%. Відносно високий рівень співвідношення обсягів вирощування до чисельності овець та кіз спостерігається у господарствах Львівської та Івано-Франківської областей. Найвищий рівень товарності відповідно до результатів дослідження визначено у господарствах Закарпатської області. На основі проведеного аналізу показників розвитку вівчарства та козівництва в областях Карпатського регіону України запропоновано та обґрунтовано комплекс організаційно-економічних заходів щодо зростання поголів'я та обсягів вирощування овець та кіз у господарствах регіону.

Ключові слова: економіка тваринництва, вівчарство, козівництво, виробництво, реалізація, Карпатський регіон.

Вступ

Вівчарство та козівництво відносяться до традиційних напрямів тваринництва, які поширені у Карпатському економічному районі України. Вирощування овець та кіз є перспективним видом агробізнесу для організації якого необхідно значно менші суми інвестицій у порівнянні з іншими напрямками тваринництва, зокрема скотарства, свинарства та птахівництва. Карпатський економічний район України, до складу якого входять Львівська, Івано-Франківська, Закарпатська та Чернівецька області характеризується сприятливими природо-кліматичними умовами для розвитку вівчарства та козівництва, що значною мірою впливає на спеціалізацію тваринництва гірських територій. Від вівчарства та козівництва, залежно від напрямів продуктивності, одержують цінну м'ясу та молочну продукцію для забезпечення продовольчих потреб населення а також шкіряну сировину і вовну для текстильної промисловості. Однак незважаючи на важливість вівчарства та козівництва для економіки України у тому числі Карпатського регіону, виробничий потенціал даного напрямку тваринництва значною мірою не реалізований та потребує суттєвої фінансової, організаційно-правової та дорадчої підтримки. Відповідно актуальним є проведення комплексного аналізу основних тенденцій та перспектив розвитку вівчарства і козівництва в областях Карпатського регіону України.

Дослідженню економіки вівчарства та козівництва присвячені наукові праці багатьох вітчизняних вчених, а саме: І. М. Беженар (Bezhenar, 2021), В. О. Бойко (Boiko, 2018), Л. В. Жарук, Т. С. Коваль, О. А. Козак (Zharuk et al., 2020), М. Л. Диндин, О. П. Токарчук (Dyndyn & Tokarchuk, 2016), Д. В. Ковальов (Kovalov, 2019). А також іноземні вчені, зокрема: М. Young, R. Kingwell, J. Young, Ph. Vercoe (Young et al., 2020) – проведено економічний аналіз структури стада овець для змішаних підприємств Австралійського фермерського бізнесу. Науковцями С. Shivakumara, К. Siddaraju (Shivakumara & Siddaraju, 2019) досліджено економіку вівчарства та козівництва за різних рівнів інтенсивності.

Проте актуальним є проведення систематичного аналізу показників, які характеризують розвиток вівчарства та козівництва в Україні для формування обґрунтованих організаційно-економічних пропозицій щодо удосконалення агропродовольчої політики держави у тваринництві.

Економічне значення галузі полягає в тому, що утримання овець у господарствах сприяє підвищенню ефективності використання сільськогосподарських угідь. Вівці всеїдні тварини і незамінні щодо використання непридатних для інших тварин пасовищ (із 600 видів різних рослин пасовищ вони поїдають 570). Завдяки вівцям повніше використовуються природні угіддя, особливо пасовища низької якості й найбільш дешеві корми (Bezhenar, 2021).

В ринкових умовах вівчарство може бути однією з конкурентних галузей тваринництва, оскільки забезпечує ринок різноманітною продукцією (баранина, вовна овчина, смушки, молоко тощо). На утримання однієї вівці витрачається менше коштів порівняно з іншими видами сільськогосподарських тварин. Проте в процесі реформування аграрного сектора економіки даний напрям тваринництва виявився найменш захищеним (Boiko, 2018).

В умовах постійно існуючого попиту на продукцію вівчарства на зовнішньому ринку, відродження вітчизняного вівчарства має особливе значення. Вироблена продукція, зокрема, баранина уже наразі затребувана в ЄС, який надав Україні значну квоту на постачання баранини. Крім того, існує попит країн Східної Азії, для яких Україна територіально вигідна з позицій транспортування. Проте без спеціалізованого великотоварного виробництва баранини з використанням м'ясних порід овець та новітніх технологій експортні перспективи України будуть суттєво обмежені або ж взагалі нереалізовані (Zharuk et al., 2020).

Нині в Україні на частку баранини припадає близько 1% виробництва всіх видів м'яса, тому вівчарство впевнено можна вважати галуззю невикористаних можливостей щодо забезпечення населення м'ясом. Впровадження передових технологій вирощування овець, ретельний контроль за параметрами їх відтворення, вибір породи й правильного способу годівлі та утримання тварин уможливило досягти 50–60% рентабельності виробництва продукції, а в передових племінних підприємствах цей показник може досягати 100% (Kovalov, 2019).

Мета дослідження. Визначення основних тенденцій та перспектив розвитку вівчарства і козівництва у господарствах Карпатського економічного району України.

Матеріал і методи досліджень

Матеріалами для дослідження стали статистичні дані, наукові публікації українських та іноземних науковців, власні спостереження. У дослідженні використані загальні наукові методи дослідження, серед яких: аналіз та синтез – при дослідженні динаміки основних показників, які характеризують розвиток вівчарства та козівництва в Україні та Карпатському економічному районі за досліджуваній період; монографічний метод – при комплексному вивченні стану галузі вівчарства та козівництва в областях Карпатського економічного району; експертний метод – при визначенні та обґрунтуванні напрямів активізації розвитку вівчарства та козівництва у господарствах регіону.

Результати та їх обговорення

Загалом у господарствах усіх категорій України поголів'я овець та кіз на початок 2021 року становило 621 тис. голів, що на 6% менше минулого року та

майже у двічі менше ніж 10 років тому. Відповідно відбувається суттєве скорочення обсягів вирощування та реалізації продукції. Так, за 2010-2021 рр. обсяг вирощування та кількість тварин, які реалізовані на забій господарствами України знизився на 40%, а виробництво вовни скоротилося у 3 рази. Значний спад виробництва у вівчарстві та козівництві, який відбувався з 2010 р. є наслідком неефективного, на наш погляд, існуючого механізму підтримки даного напрямку тваринництва України, який не сприяв створенню економічного інтересу у господарствах населення, де сконцентровано близько 75% усього поголів'я овець та кіз. Важливим чинником, який негативно впливав на розвиток вівчарства та козівництва є низький рівень економічної ефективності вирощування тварин у більшості підприємств, через відносно високий рівень собівартості вирощування та низькі ціни реалізації продукції, у порівнянні, для прикладу, із країнами ЄС. Зростання цін на баранину та козятину уповільнило скорочення поголів'я та обсягів виробництва продукції зокрема у сільськогосподарських підприємствах України.

Проте сприятливої для виробників ринкової кон'юнктури все ще не достатньо для активізації розвитку вівчарства і козівництва, у тому числі в господарствах населення, які утримують основну частку поголів'я тварин.

Таблиця 2

Основні показники розвитку вівчарства та козівництва в Карпатському економічному районі, 2010-2021 рр.

Показники	Роки					2021 до 2010 р., %	2021 до 2020 р., %
	2010	2015	2019	2020	2021		
Вирощування овець та кіз у господарствах усіх категорій у живій масі, тис. т							
Україна	40,6	28,2	26,3	24,4	24,6	60,6	100,8
Карпатський регіон	7,8	7,9	9,2	4,6	8,7	111,5	189,1
Закарпатська	5,8	5,4	6,6	2,2	6	103,4	272,7
Івано-Франківська	0,7	0,8	0,7	0,7	0,8	114,3	114,3
Львівська	0,4	0,3	0,4	0,4	0,6	150,0	150,0
Чернівецька	0,9	1,4	1,5	1,3	1,3	144,4	100,0
Кількість овець та кіз, реалізованих на забій у господарствах усіх категорій, тис. голів							
Україна	1274	911,2	865,2	724,3	756,6	59,4	104,5
Карпатський регіон	222,4	269,9	268,5	143,8	257,5	115,8	179,1
Закарпатська	154,7	190,2	189,8	63,4	179,6	116,1	283,3
Івано-Франківська	20,2	22,5	21,9	21,9	21,3	105,4	97,3
Львівська	8,5	12,6	12,6	13	12,5	147,1	96,2
Чернівецька	39	44,6	44,2	45,5	44,1	113,1	96,9
Реалізація на забій овець та кіз у господарствах усіх категорій, тис. т							
Україна	8	7,7	8,6	4,9	25,5	318,8	520,4
Карпатський регіон	8	7,7	8,6	4,9	8,6	107,5	175,5
Закарпатська	5,8	5,3	6	2,4	6,2	106,9	258,3
Івано-Франківська	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8	114,3	100,0
Львівська	0,4	0,4	0,3	0,3	0,5	125,0	166,7
Чернівецька	1,1	1,2	1,5	1,4	1,1	100,0	78,6
Кількість овець у господарствах усіх категорій, тис. голів							
Україна	1101	785,8	698,5	658,8	621	56,4	94,3
Карпатський регіон	154,7	168,4	165,7	161,2	156,7	101,3	97,2
Закарпатська	102,5	114,6	115,2	111,9	109,4	106,7	97,8
Івано-Франківська	7,1	9,3	9,3	9	8,3	116,9	92,2
Львівська	5,4	8,7	8,1	7,9	7,9	146,3	100,0
Чернівецька	39,7	35,8	33,1	32,4	31,1	78,3	96,0
Виробництво баранини та козятини у господарствах усіх категорій, тис. т							
Україна	21	13,7	13,9	11,5	12,2	58,1	106,1
Карпатський регіон	3,9	3,8	4,4	2,2	4,2	107,7	190,9
Закарпатська	3	2,7	3,1	1,2	3,2	106,7	266,7
Івано-Франківська	0,3	0,4	0,4	0,3	0,3	100,0	100,0
Львівська	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	100,0	200,0
Чернівецька	0,4	0,5	0,7	0,6	0,5	125,0	83,3

Джерело: (Derzhavna Sluzhba Statystyky Ukrainy, 2021)

Важливе значення у розвитку вівчарства та козівництва відіграє Карпатський регіон в якому сконцентровано близько 25% поголів'я овець та кіз від загальної чисельності в Україні, понад третина обсягів виробництва та реалізації баранини і м'яса кіз. Також у Карпатському регіоні виробляється близько 20% усієї вовни. На початку 2021 р. в областях Карпатського регіону, відповідно до даних статистичної звітності, нараховувалося понад 156,7 тис. овець та кіз, що на 3% менше за показник минулого року.

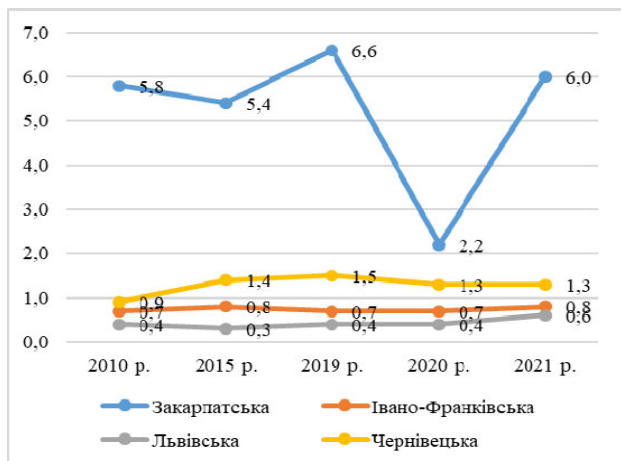

Рис. 1. Вирощування овець та кіз за областями Карпатського економічного району у живій масі, 2010-2021 рр., тис. т

Джерело: (Derzhavna Sluzhba Statystyky Ukrainy, 2021)

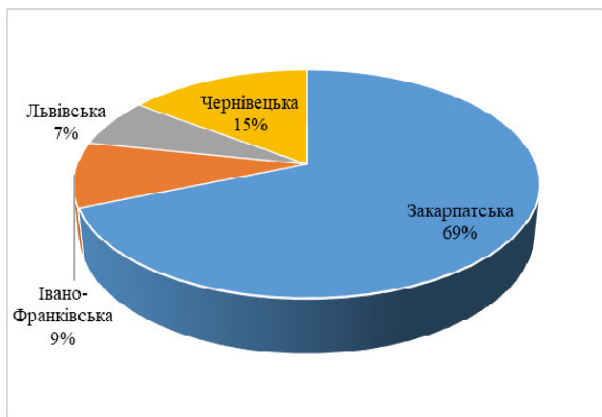

Рис. 2. Структура вирощування овець та кіз за областями Карпатського економічного району, 2021 р., %

Джерело: (Derzhavna Sluzhba Statystyky Ukrainy, 2021)

Найбільша чисельність тварин утримується господарствами Закарпатської області – понад 66%, на другій позиції Чернівецька область з часткою 22%. У господарствах Івано-Франківської та Львівської областей зосереджено відповідно 7 та 5% від усього поголів'я овець та кіз регіону. Високі темпи зростання чисельності тварин спостерігаються у господарствах Львівської області, в якій за 2010-2021 рр. поголів'я овець та кіз виросло на 46% та склало 8 тис. голів.

Обсяги реалізації овець та кіз на забій у Карпатському регіоні зростають через скорочення поголів'я тварин у господарствах населення. Так, за 2010-2021

рр. відбулося зростання реалізації овець та кіз на забій у живій вазі на 7,5%. Зокрема чисельність реалізованого поголів'я овець та кіз виросла за аналогічний період на 15,8%. Найвищі показники зростання обсягів реалізації овець та кіз спостерігалися у Львівській області. З кожним роком усе менше домогосподарств, які утримують основну частку поголів'я овець та кіз зацікавлені їх вирощувати через низький економічний інтерес та складні соціально-демографічні процеси, які властиві для всіх регіонів України.

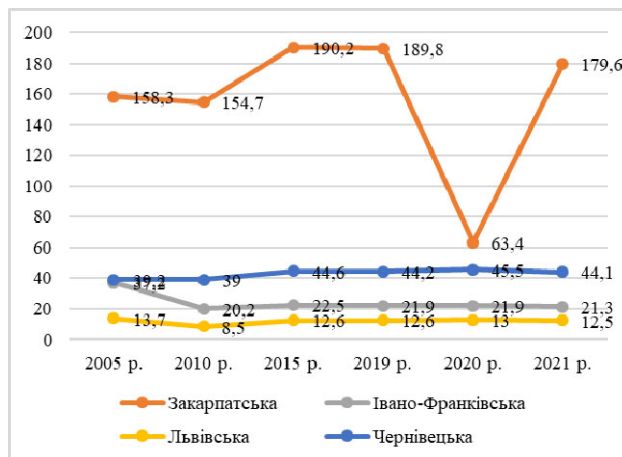

Рис. 3. Чисельність овець та кіз реалізованих на забій за областями Карпатського економічного району, 2005-2021 рр. тис. голів

Джерело: (Derzhavna Sluzhba Statystyky Ukrainy, 2021)

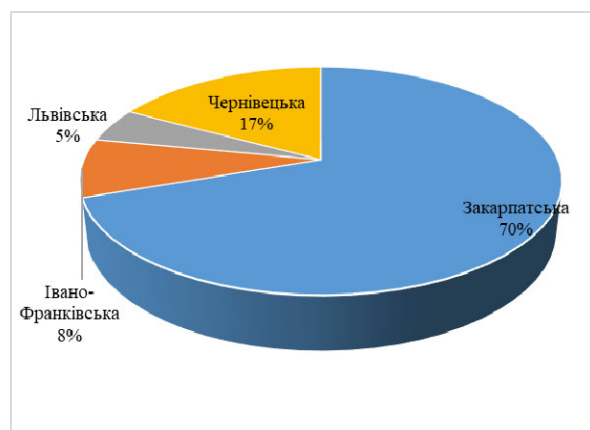

Рис. 4. Структура поголів'я овець та кіз за областями Карпатського економічного району, 2021 р. %

Джерело: (Derzhavna Sluzhba Statystyky Ukrainy, 2021)

Розведення овець та кіз у господарствах населення є традиційною сімейною справою (бізнесом) який часто передається наступним поколінням. Однак досить часто молодь не зацікавлена у продовженні такої справи обираючи альтернативні, більш дохідні варіанти заробітку, зокрема за кордоном. Відповідно члени домогосподарств, які в силу свого віку та зниження фізичної працездатності, яка необхідна для вирощування тварин, скорочують їх поголів'я, у тому числі маточне, реалізуючи овець та кіз на забій.

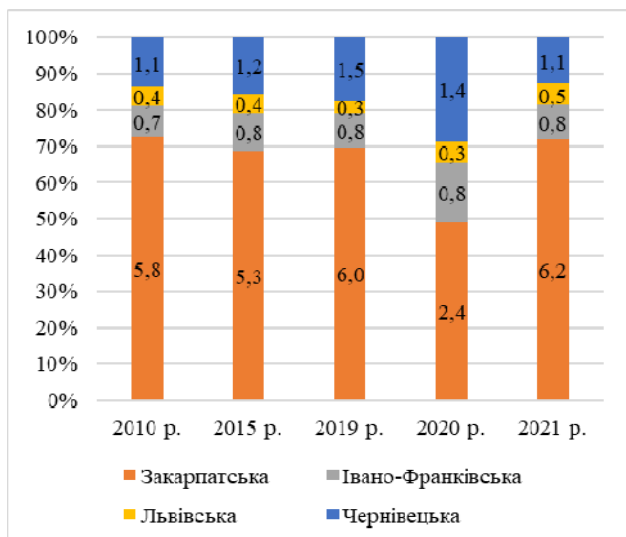

Рис. 5. Реалізація на забій овець та кіз за областями Карпатського економічного району, 2010-2021 рр., тис. т.

Джерело: (Derzhavna Sluzhba Statystyky Ukrainy, 2021)

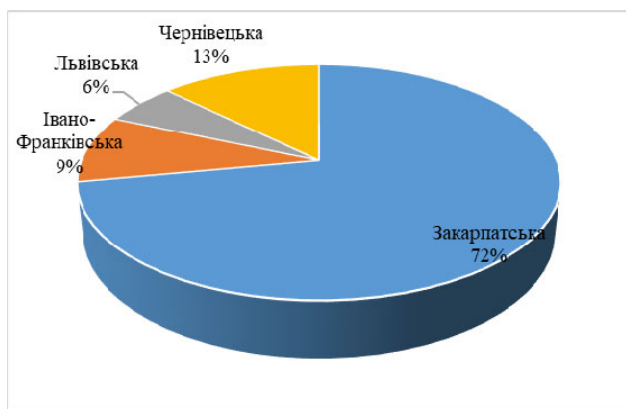

Рис. 6. Структура реалізації овець та кіз за областями Карпатського економічного району, 2021 р., %

Джерело: (Derzhavna Sluzhba Statystyky Ukrainy, 2021)

Зазначена проблема характерна для усіх напрямів тваринництва в Україні, якими займаються господарства населення та потребує комплексного підходу до її вирішення, який повинен базуватися на впровадженні стимулюючих фінансових та організаційно-правових рішень, які формуватимуть економічний інтерес у господарствах населення з метою їх якісного розвитку та перетворення на фермерські господарства, у тому числі сімейного типу, які відносяться до більш продуктивних та економічно ефективніших форм бізнесу.

Обсяги вирощування живої ваги овець та кіз за 2010–2021 рр. у господарствах Карпатського регіону загалом зросли на 11,5% до 8,7 тис. т. Найбільше зростання на рівні 40-50% відбулося у Чернівецькій та Львівській областях. У Закарпатській області вирощується до 70% живої ваги овець та кіз регіону. Більш стабільний стан вівчарства та козівництва спостерігається в областях, які відносяться до Карпатського економічного району України.

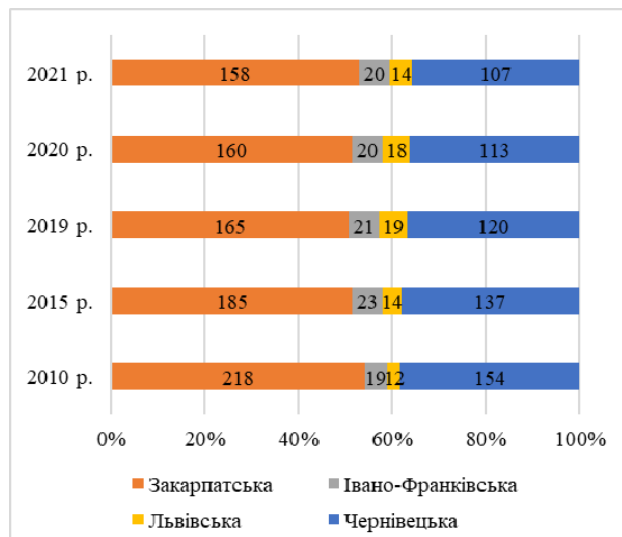

Рис. 7. Виробництво вовни всіх видів за областями Карпатського економічного району, 2010-2021 рр. т

Джерело: (Derzhavna Sluzhba Statystyky Ukrainy, 2021)

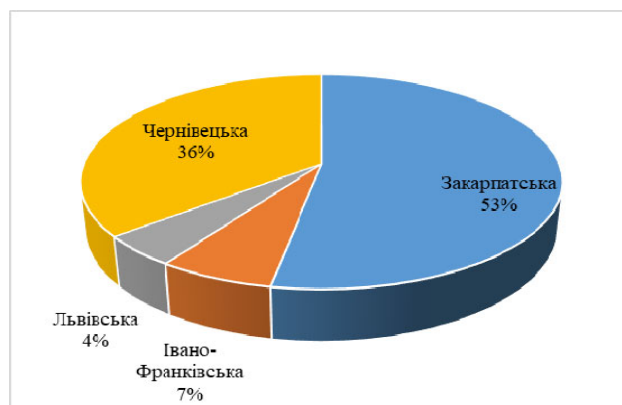

Рис. 8. Структура виробництва вовни за областями Карпатського економічного району, 2021 р., %

Джерело: (Derzhavna Sluzhba Statystyky Ukrainy, 2021)

У Карпатському регіоні близько половини усієї вовни виробляється господарствами Закарпатської області, що становить 158 т. Понад третина обсягів виробництва припадає на господарства Чернівецької області. Найменше вовни виробляється господарствами Львівщини – 14 т.

Загалом обсяги виробництва баранини та м'яса кіз у розрахунку на 1 жителя Карпатського регіону становили менше 1 кг на рік. Найвищий рівень забезпеченості бараниною та м'ясом кіз у Закарпатській області – 2,5 кг у розрахунку на 1 особу за рік. Відносно низькі показники виробництва баранини на одну особу за рік спостерігаються у Львівській області – менше 0,1 кг.

Середній забійний вихід реалізованих у регіоні овець та кіз за 2021 р. становив 48,8%, що на 4 відсоткових пункти (в.п.) більше ніж попереднього року. Найвищий показник забійного виходу спостерігався у Закарпатській області – близько 50%. Досить низький показник виходу м'яса при реалізації овець та кіз на

забій у господарствах Івано-Франківської області – 37,5%.

Варто зазначити, що співвідношення обсягів реалізованої живої ваги овець та кіз на забій до обсягів вирощеної ваги у господарствах Карпатського регіону станом на 2021 р. становило 98,8%, що у порівнянні з попереднім роком нижче на 8 в.п. Найвищий показник співвідношення у Закарпатській області – 103%.

Досліджуючи співвідношення обсягів вирощування живої ваги овець та кіз до чисельності їх поголів'я у 2021 р., який характеризує рівень м'ясної продуктивності варто зазначити, що даний показник за досліджуваний період загалом у Карпатському регіоні виріс на 10% до 55 кг, що на 16 кг більше ніж всередньому в Україні. Найвище співвідношення обсягів вирощування до чисельності поголів'я овець та кіз спостерігаються у господарствах Івано-Франківської та Львівської областей – 96 та 76 кг відповідно.

В Україні є значний потенціал розвитку вівчарства та козівництва у сільськогосподарських підприємствах, на які припадає близько 25% усього поголів'я овець та кіз. В умовах зростання вартості кормів та енергоресурсів вівчарство та козівництво стає все більше інвестиційно привабливими напрямками агробізнесу через відносно низьку вартість годівлі у порівнянні із птахівництвом та свиначством. Також капіталомісткість вівчарства та козівництва одна із найнижчих у тваринництві, зростання цін на баранину, м'ясо кіз та молоко, сприятиме зростанню економічної ефективності даного виду бізнесу. Також варто зазначити, що міжнародний та внутрішній ринок продукції вівчарства та козівництва є достатньо ненасичений та потребує від виробників зростання пропозиції якісної продукції, що безумовно зменшує збутові ризики.

Вівчарство та козівництво у порівнянні з іншими поширеними напрямками тваринництва характеризується найвищою ефективністю перетворення зелених та грубих кормів на приріст живої ваги. Незважаючи на відносно високу конверсію корму для одержання приросту, який становить в межах 7-8 к.од за рахунок низької вартості кормових компонентів у годівлі овець та кіз досягається високий рівень оплати корму, що в умовах зростання вартості зерна та протеїнових компонентів є достатньо вагомим чинником прибутковості у тваринництві.

Найкращі можливості для виробництва і реалізації продукції вівчарства і козівництва з метою досягнення максимального прибутку від господарської діяльності є спроможність суб'єктів господарювання приводити в дію наявні чинники виробництва і комплексно вирішувати питання раціонального використання трудових, земельних, матеріальних і фінансових ресурсів (Dyndyn, & Tokarchuk, 2016).

Для активізації розвитку вівчарства та козівництва в Україні та зокрема Карпатському регіоні, необхідно забезпечити доступність цільових банківських кредитів під низьку відсоткову ставку (2-3% річних) для існуючих та потенційних виробників.

Стимулювати та мотивувати перехід господарств населення, які утримують овець та кіз на більш продуктивні форми агробізнесу, зокрема сімейні фер-

мерські господарства та забезпечення фінансової та консультативної підтримки для їх розвитку.

Гарантувати реалізацію “безперешкодного” права в адміністративному та бюрократичному аспекті на одержання необхідної площі сільськогосподарських угідь для організації сімейних ферм з вирощування овець чи кіз.

Підвищити фінансову підтримку розвитку плеєних господарств у вівчарстві та козівництві з метою забезпечення якісного продуктивного маточного та ремонтного поголів'я тварин для підприємств і господарств населення. А також сприяти закупівлі маточного поголів'я високопродуктивних порід овець та кіз зарубіжної селекції та організації їх розведення і поширення в Україні.

Систематично організовувати інформаційні дорадницькі та тренінгові заходи із залученням науковців ВНЗ відповідного профілю освіти та фахових експертів спеціалізованих організацій з метою формування у населення сільських територій економічного інтересу щодо вирощування овець та кіз. Актуальним є створення спеціалізованих онлайн-платформ для розміщення бізнес-проектів у тому числі щодо розвитку вівчарства та козівництва з метою залучення необхідних інвестиційних ресурсів. Також варто поширювати через дорадчі служби та наукові установи інноваційні ресурсозберігаючі технології у вівчарстві та козівництві для підвищення економічної ефективності вирощування овець та кіз.

Реалізація запропонованих заходів сприятиме розвитку вівчарства та козівництва в областях Карпатського регіону та України загалом, підвищенню ефективності функціонування виробників, які вирощують овець та кіз, на основі раціонально використання залучених ресурсів, а також дозволить підвищити виробничий та експортний потенціал даного напрямку тваринництва.

Висновки

За результатами дослідження встановлено, що на Карпатський регіон припадає близько 25% поголів'я та обсягів вирощування овець та кіз в Україні. Найвища питома вага у вівчарстві та козівництві регіону займає Закарпатська область – близько двох третин від чисельності поголів'я та обсягів вирощування. За 2010–2020 рр. обсяги вирощування живої ваги овець та кіз у господарствах Карпатського регіону зросли на 11,5% до 8,7 тис. т., а реалізації – на 7,5% та досягли 8,6 тис. т. Однак чисельність поголів'я збільшилося на 1,3%. Зростання обсягів вирощування та реалізації відбулося на основі підвищення продуктивності вирощування овець та кіз у господарствах регіону. Найвищі темпи збільшення продуктивності вирощування спостерігалися у Львівській та Івано-Франківській областях. Визначено, що найвищий рівень забезпеченості бараниною у Закарпатській області – 2,6 кг на 1 особу за рік. Обґрунтовано основні організаційно-економічні заходи щодо активізації розвитку вівчарства та козівництва у господарствах Карпатського регіону України, які базуються на впровадженні пільгового кредитування виробників, стимулювання роз-

витку сімейного фермерства, дорадництва та покращення інформаційно забезпечення населення сільських територій, зокрема молоді для організації ефективного вирощування овець та кіз в областях регіону.

Перспективи подальших досліджень. Актуальним на наш погляд є проведення моделювання економічної ефективності вирощування овець та кіз у сільськогосподарських підприємствах України з метою визначення та обґрунтування основних резервів підвищення показників рентабельності для вибору найбільш оптимального варіанту зростання з врахуванням наявного ресурсного забезпечення.

References

- Bezhenar, I. M. (2021). Otsinka rozvytku haluzi vivcharstva. *Ekonomika APK*, 2, 25–40. doi:10.32317/2221-1055.202102025 (in Ukrainian)
- Boiko, V. O. (2018). Perspektyvy rozvytku ta pidvyshchennia konkurentospromozhnosti haluzi vivcharstva na Khersonshchyni. *Ekonomika APK*, 1, 26–33. URL: <http://www.eapk.org.ua/contents/2018/01/26> (data zvernennia 12.09.2022) (in Ukrainian).
- Derzhavna Sluzhba Statystyky Ukrainy. 2021. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (in Ukrainian).
- Zharuk, L. V., Koval, T. S., & Kozak, O. A. (2020). Rozvytok svitovoho rynku produktii vivcharstva. *Ekonomika APK*, 8, 60–71. doi:10.32317/2221-1055.202008060 (in Ukrainian).
- Dyndyn, M. L., & Tokarchuk, O. P. (2016). Osnovy efektyvnosti silskohospodarskykh pidpriemstv vivcharstva i kozivnytstva. *Naukovyi visnyk LNUVMBT imeni S.Z. Gzhytskoho*, 18, 2(69), 53–57. URL: <https://nvlvet.com.ua/index.php/economy/article/view/3316> (data zvernennia 13.09.2022) (in Ukrainian).
- Kovalov, D. V. (2019). Sotsialno-ekonomichna skladova ta napriamy vidrozdzhennia haluzi vivcharstva u khersonskii oblasti. *Ahrosvit*, 23, 42–48. doi:10.32702/2306-6792.2019.23.42 (in Ukrainian).
- Young, M., Kingwell, R., Young, J., & Vercoe, Ph. (2020). An economic analysis of sheep flock structures for mixed enterprise Australian farm businesses. *Australian Journal of Agricultural and Resource Economics*, 64, 677–699. doi:10.1111/1467-8489.12371.
- Shivakumara, C., & Siddaraju, K. (2019). Economics of Sheep and Goat Rearing under Extensive, Semi-Intensive and Intensive Methods of Rearing. *Economic Affairs*, 3(64), 553–561. doi:10.30954/0424-2513.3.2019.11.